
HARTSTOCHTELIJK VERLANGEN

Overdenking 12 juni 2016

Twee uitdagende teksten liggen voor ons – Hooglied en Lukas. Gebeurt niet vaak – dat de erotiek in een verhaal zo evident is dat je er niet omheen kunt.

Hooglied heeft altijd een controversiële status gehad in de Bijbel. Moet zo'n erotisch werk er wel in? Het is zelfs een tijd verboden geweest Hooglied te lezen voor je volwassen was. Men voelde verlegenheid – het kan toch niet dat dit over seks gaat? Dus zal het wel allegorisch bedoeld zijn: God – Israël, Christus – de kerk.

Toch blijkt de waarde van dit boekje al uit een Rabbijnse uitspraak: *“Want in heel de wereld is er niets gelijk aan de dag waarop het Lied der Liederen aan Israël werd gegeven. Want al de Geschriften zijn heilig, maar het Lied der Liederen is het Heilige der Heiligen.”*

Het is én-én: je kunt beiden niet tegen elkaar wegstrepen. Seks mag er zijn, ook/juist in de Bijbel. Seks is een prachtige gave van God. Adam en Eva waren naakt en schaamden zich niet voor elkaar. Het lichamelijke doet volledig mee in de relatie tot God. Geloven is iets wat je hartstochtelijk mag beleven.

Seks heeft toch nog vaak een taboe, zeker in christelijke kringen. Het is de ultieme lichamelijke daad van overgave aan elkaar. Het is 'het heilige der heiligen'. Je verbergt niets meer, de ander ziet je in volle glorie. Eerste keer is ontzettend spannend. De ogen van de ander die je prikkelen, beoordelen. Seks is per definitie kwetsbaar, heeft de veiligheid nodig van vertrouwen en liefde om tot bloei te komen. Juist daarom zien we het ook zo vaak fout gaan, raken zoveel mensen beschadigd door seksualiteit. Door verkeerde verwachtingen, door gewelddadige seksualiteit, door het botvieren van je lusten op een ander, door misbruik. Gezinnen worden uit elkaar gerukt door verwrongen seksualiteit. De overgave moet wederzijds zijn, tussen twee mensen die elkaar als gelijken liefhebben, anders maakt ze meer kapot dan goed. Daarom is er ook de terugkerende waarschuwing in Hooglied: *wek de liefde niet, laat haar niet ontwaken voordat zij het wil.*

Het gedeelte dat we lezen is een poëtische beschrijving van een huwelijksnacht vanuit het perspectief van een vrouw. Het verhaalt over verschillende verwachtingen en snelheden van de liefdespartners tijdens de seks. Bol van de eufemismen (mooie woorden om iets anders te omschrijven). Ze zijn dronken, ziek van de liefde. Wij zouden zeggen: ze zijn ontzettend geil, ze hebben zin in elkaar.

“Doe open!” – een komisch beeld – man die zich buiten alvast uitgekled heeft en z'n voeten gewassen (vers 3 zijn de woorden van de man!). “Laat me toch naar binnen.” Als we ons realiseren dat de deur hier staat voor het vrouwelijk geslachtsorgaan, en de hand van de man voor het mannelijke, dan krijg je rode oortjes bij de tekst. Hij staat te popelen bij haar naar binnen te gaan, maar zij houdt de boot nog even af. En als ze hem dan binnenlaat, toestaat, is hij ineens verdwenen. Zijn passie is geweken, het liefdesspel voor hem eerder beëindigd dan dat haar lief was. Ze zoekt hem, maar vindt hem niet. De wachters, symbool voor het bewaken van haar maagdelijkheid, doen haar de pijn voelen van het verlies van haar onschuld. Helaas een realistisch beeld – ik heb nog weinig mensen gehoord voor wie de eerste keer pijnloos en volkomen prettig was.

Natuurlijk speelt er in ons hoofd een hoop mee wanneer we dit beeld voorgehouden krijgen. Ervaringen uit je verleden, de goede en de slechte, maar ook onze huidige visie op seksualiteit, gender, man-vrouw verhoudingen. De invloed van media en porno op onze beelden van hoe seks moet functioneren in ons leven. Hoe het ook in liefdesrelaties tussen man-man of vrouw-vrouw kan plaatsvinden. Het voert te ver om dat allemaal hier te bespreken. Maar het is tekenend dat Hooglied, als een seksueel leergedicht de positie van de vrouw benadrukt. We krijgen het uit haar positie te horen, en mogen daar onze eigen seksuele ervaringen aan spiegelen. Of we nu man of vrouw zijn. Je hoort, voelt en ruikt de kwetsbaarheid van deze mens, die wacht haar geliefde binnen te

laten. Het traditionele beeld schetst de vrouw als de zwakkere, degene die het meeste kans loopt beschadigd te raken. Ze wordt letterlijk binnengedrongen, de man is de binnendringer. De man kan onaangedaan het pand verlaten, hem doet het niets. Hij is veel beter in staat seks en liefde te scheiden. Vrouwen zijn veel emotioneler, noem het maar op. We kennen de clichés.

Daar geloof ik toch niet zo in. Beide partners die deelnemen aan de seksualiteit zijn kwetsbaar. Je dringt bij elkaar binnen. Je bent naakt, de ander ziet je voor wie je bent. Je kunt je niet beter voordoen, je niet verbergen. Als je het wel doet, als je niet volledig aanwezig bent, met je hoofd ergens anders, dan kan de seks tussen twee partners niet tot volledige bloei komen. Je moet door elkaars onzekerheid heen om elkaar echt te vinden. Je moet kwetsbaar durven zijn, de ander kunnen vertrouwen, je volledig geven. Je treedt onbeschermd het onbekende tegemoet. Je neemt het risico gekwetst te raken, je autonomie te verliezen, de pijn te voelen van je onbedekte ik. Dat is waar je doorheen moet om echt één te kunnen worden. Dat is echte, zuivere erotiek zoals God haar bedoeld heeft. Seks is iets prachtigs, en het is zonde dat de kerk zo vaak geschuwd heeft hierover te praten. Juist daardoor laten we andere stemmen in de maatschappij, in het leven van onze jongeren en jonge stellen, de beelden van seksualiteit bepalen. Er ligt hier een opdracht voor ons als ouders, als kerk.

Het leesrooster maakt een mooie koppeling door de twee teksten bij elkaar te plaatsen. Wanneer we eerst Hooglied lezen, komt de erotische ondertoon in de ontmoeting tussen Jezus en de 'zondares' (publieke vrouw) nog sterker naar boven. Ze wordt tegenover Simon gezet. Zij komt dichtbij, geeft zich over. Hij blijft op afstand, geeft zich niet over.

Simon is de gastheer. Eerst wordt hij de 'Farizeeër' genoemd. Hij is één van de vele, ongenoemd. Ongedoopt. Lukas vertelt ons niet waarom hij Jezus heeft uitgenodigd, maar het is wel duidelijk dat hij geen 'eregast' is. Ze liggen aan, de hoofden naar de tafel, als een mannenonderonsje.

Zij komt binnen, en voor haar is er maar één iemand. Alsof de rest niet bestaat. Haar lief, Jezus, 'glanst en schittert, steekt boven duizenden uit'. (*beschrijf haar acties*) Wat zet ze veel op het spel! Wat als hij haar weggetrapt had, gezegd had dat ze normaal moest doen, dat er voor haar gevoelens geen plaats was? Dan was hij de zoveelste beschadiging geweest die ze opgelopen had. Maar zij houdt van Jezus. Op de enige manier die ze kent. Met het enige middel waarmee ze vertrouwd is, haar lichaam. Met de enige taal die ze spreekt, die van haar lijf. Wat ziet Jezus? Haar kwetsbaarheid, haar overgave, haar verlangen naar hem.

Simon ziet vooral hoe vreselijk ongemakkelijk en onfatsoenlijk de situatie is. Hij veroordeelt.

Maar dan komt Jezus dichtbij hem. Hij noemt zijn naam. Ineens is Simon iemand, ineens is hij gezien. Ineens staat hij zelf op het spel. Jezus zegt: heb jij mij water gegeven? Heb je mij gekust? Heb je mij gezalft? Niet dat hij deze dingen had moeten doen als gastheer. Hij was beleefd en correct geweest, maar niet meer dan dat. Uit zijn ontvangst van Jezus sprak geen liefde, geen overgave, geen ontzag.

Het is de eeuwige omkering van de bijbel die we ook hier vinden. De vrouw die verfoeit werd, blijkt ons rolmodel te zijn. Zij leert ons beter hoe wij zouden moeten geloven dan dat Simon dat doet. Dat is toch niet wat we voor ogen hadden toen God ons opdroeg: heb lief. De vrouw bepaalt voor ons hoe wij God lief dienen te hebben. Zonder reserves, hartstochtelijk, misschien wel op het gênante af. Met een kwetsbaarheid en oprechtheid die ons nog het meest doet denken aan erotiek. God vraagt ons of wij ons blootgeven. Hoe meer we hem onszelf geven, hoe meer wij hem mogen ontvangen.

Dat is doodeng. Dat is onbeschermd het onbekende tegemoet gaan. Dat is het risico durven lopen beschadigd te raken. Geloven gaat ver voorbij de veiligheid. Geloven is vertrouwen. Geloven doet pijn, want je verliest je autonomie. Maar als je jezelf durft te verliezen in hem, in zijn lichaam, aan zijn aandacht en blik, dan zal hij jouw schoonheid bezingen, net als de geliefden in Hooglied. Dan wordt geloof nog dieper. Dan hoor je: Leef je leven in vrede, want jouw vertrouwen in mij is jouw redding geworden.

AMEN